

A DIÓTÖRŐ								
év		1927.12.21.	1950.02.19.					
díszlet		Oláh Gusztáv	Oláh Gusztáv					
jelmez		Oláh Gusztáv	Oláh Gusztáv					
koreográfus		Brada Ede	Koreográfus: Vaszilij Vajnonen					
		a produkció utolsó (20.) előadása 1933.01.01.du.						
műhelyek	varrodák, kelléktár							
	cipésműhely: balett cipő							
	parókások, kalaposok, fodrász,smink							
főszöveg	A budapesti közönség 1927. december 21-én, Brada Ede koreográfiájával láthatta először A diótörőt. A háború befejeztéig mindössze húsz alkalommal adták elő a balettet. 1949-ben érkezett hazánkba a korszak neves szovjet koreográfusa, Vaszilij Vajnonen, hogy betanítsa saját koreográfiáját. Az 1950-es premier fontos állomás volt az Operaház történetében, az óriási sikerhez hozzájárultak Oláh Gusztáv költői szépségű díszlet- és jelmeztervei is. A darab 1983-ban, az Opera renoválásakor, részben csökkentett díszletekkel átkerült az Erkel Színházba. Az ottani színpadtechnika nem tette lehetővé, hogy Oláh Gusztáv nagyszabású szcenikai ötletei maradéktalanul megvalósulhassanak. 1994-ben, amikor Seregi László rendezésében A diótörő felújított verziója visszakért az Operaházba, már az eredeti díszletek, jelmezek rekonstruált máiai szerepeltek.2010-ben, a hatvanadik jubileum alkalmával az eredeti tervek alapján újragyártották a produkció díszleteit. Oláh díszletei hagyományos, festett vásznak, a festőműteremben ezeket a hatalmas méretű vásznakat festették újra. A munkát némileg nehezítette, hogy a díszlethez nem tartoznak tervrajzok, mindössze fotók, és Oláh Gusztáv eredeti, A4-es méretű látványtervei álltak rendelkezésre, az Operaház festőművészei ezek alapján tervezték meg az arányokat. A világ színházai közül kizárólag a Magyar Állami Operaházban látható A diótörőnek ez a változata, mely összesen 67 gyerekszereplőt vonultat fel – közülük hárman főszerepet is táncolni -, ami a világon egyedülálló teljesítmény. Az eredeti szereplők között olyan kiválóságokat találhatunk, mint a nemzetközi híró balettművész és koreográfus, Harangozó Gyula, vagy Kún Zsuzsa, Orosz Adél, Fülöp Viktor és Róna Viktor. Ez a koreográfia 65 évig határozta meg az Operaház diótörő-előadásait, és bár 1994-ben Seregi László hozzányúlt, radikális átdolgozást nem hajtott végre. 2015-ben a nemzetközi hírnévnek örvendő Wayne Eagling és Solymosi Tamás, a Magyar Nemzeti Balett igazgatója újrarendezte a darabot. Az előadás látványvilágában radikális változást hozott, hogy a díszleteket, amelyek eddig csak vászonra voltak felfestve, rendszeren kiépítették. A csodálatos hangulatú mese hetven éve a közönség kedvence, a karácsonyi időszakban minden évben telt házzal játssza az Operaház.							
szövegek		“Az Operaház gazdasági hivatala nagyobb összeget bocsátott a szabóműhelyek rendelkezésére. Olyan ruhákban fognak fellépni a kis ballettáncosnők, amilyet alig láttak még nálunk. Tizenötféle virág elevenedik meg a színpadon és a tüllök, selymek, bársonyok végeit használták fel arra, hogy minél pompázatosabbak legyenek a kosztümök. A díszleteket és a kosztümöket ifj. Oláh Gusztáv tervei szerint készítették el.” Színházi Élet - 1927/50. szám	Munkaversenyben vannak a Diótörő főszereplői az Operaházban “Zárt ajtók mögött folynak a próbák, mert háromszoros kiosztásban tanulják a balett főszerepeit a magántáncosok, s még nem dőlt el, hogy ki lesz közülük az első előadás főszereplője. A magántáncosok munkaversenyben tanulják be szerepeiket s a verseny eredménye dönti majd el, ki alakítja a legjobban szerepét s az fog elsőnek táncolni a Csajkovszkij-balett bemutatóján.” (Kis Újság, 1950. január 15.)					
			“A tizenkilencedik század romantikája elevenedik meg az első képben a havas téli udvaron, a másodikban a karácsonyfás, ezüstfehér gyermek szobában, majd a ház szaténja tárul a nézők elé, fehér-kék színben, Louis seize bútoraival. Innen kezdve fordul álomba a mese, megjelenik ugyanaz a gyerekszoba, mint előbb, de most az álom révületében látjuk A kora- biedermeier divatos játéka, a diótörő-baba, amelynek szájával törték fel a diót, megelevenedik és átváltozik meseherceggé. Megkezdődik az álombéli út, amely mesés, kék-fehér csipkefinoman ezüstlő erdőn vezet a tengerhez, ahol rózsaszínű ég alatt, kék habokon úszik az arany dióhéj hajócska s arany delfinek, fehér, sirályok. között viszi a meseherceg az álmodó kislányt a korall-grottába s végül a türkiszkék, fehér csipkés					

A DIÓTÖRŐ								
év		1927.12.21.	1950.02.19.					
			A Diótörő életem legnagyobb „kiállítás”, ahogy színházi nyelven mondják. A díszletekhez 4500 négyzetméternél több vásznat használunk fel, kétszáznál több új kosztüm készül. A tervek kidolgozásában Fülöp Zoltán és Márk Tivadar is segítenek — a munka sürgőssége és óriási volta miatt. (...) Évtizedek óta ez az első egész estét betöltő balett, amelyet Operaházunkban előadunk. Az operai balett apraja- nagyja szerepel benne. (Haladás, 1950-02-02)					
			A névtelen ezermesterek Egy kis utóirat a kritikához: A névtelenekről, a száz és száz munkásról, ezermesterről és ördöngősről, akiknek leleményessége, szorgalma, buzgalma, éjt-napot egybevető munkája, művészi lelkesedése valósággá varázsolta a tervező és rendező művészek akaratát és álmait a műhelyekben: a díszletfestő, a kasírozó, az asztalos, a szabó, a cipész-munkásokról! És száz meg száz színpadmunkásról, gépészekről, bútorosokról, kellékesekről, zsinórmesterekről, akiknek összevágó, fegyelmezett, nagyszerű tevékenysége nélkül összeomlanék az előadás. Ők dolgoznak a zsinórpadról, a színpadon, süllyesztőben, éberen, pillanatnyi elernyedés nélkül, hogy a fény jó helyre hulljon, a látomás látomás legyen, az álom finoman változzék valósággá s a valóság álom, az egerek ott bújjanak ki és abban a zenei s táncpillanatban, ahol s amikor éppen kell, amerre az álmodó kislány éppen lép, a tenger hulláma illúziót keltő legyen, s a hatalmas hullámverésből megrázó szépségben emelkedjék ki a korallbarlang... A hatások, a nyílt változások, a víziók rejtőző, önfeláldozó, névtelen mesterei, a színpadnak ezek a lelkes emberei, százan, meg százan, akik kitűnő vezetőjük Albin János műszaki főnök irányításával és vezetésével dolgoznak, a lehetetlent, mint ismeretlen fogalmat száműzték az Operaház színpadáról s estéről-estére tévedhetetlen ügyességgel és páratlan pontossággal, munkálkodnak azon, hogy a néző gyönyörűsége, illúziója, ámulata, káprázata teljes legyen! (Képes Figyelő, 1950.02.25.)					
			Kovács Dénes: NYLON-SIRÁLY a Diótörő díszlettengerén (teljes cikk a háttér munkáról előadás közben)					
szakszavak	tütü							
tárgy	balettcipő, táncosok saját sámfá?, tütü, kellékek a diótörőből, Diótörő bábu?							
képek	soksok	Színházi Élet - 1928/1. szám 2 fotó az 1927-es előadásból	70 év előadásfotói (Róna Viktor pl. gyerekszereplő, majd Herceg szerepében is!) Fotó Vaszilij Vajnonenről és feleségéről https://myalbum.com/album/ru6DacGzoKeZ					
videó	tütü varrásáról, balettcipőről általában, készítés, betörés, sámfák; paróka és fejdíszek, sminkelés előadásra, az eredeti díszletről, újrafestésről 2010-ben; díszletépítésről, átrendezésről timelapse videó							

A DIÓTÖRŐ							
év		1927.12.21.		1950.02.19.			
érdekes kérdések a műhelymunkákról	Hány méter tüllből készül a tütü szoknya? Hány munkaóra alatt?			Hány jelmez készült az előadáshoz (férfi/női/gyerek)? Hány nm festővászon, m3 faanyag, kg szög kell a díszletekhez?			
érdekes/vicces	1950 óta folyamatosan színpadon. Hány előadás?		2) A Diótörő kiállítási költségei. (teljes szöveg külön!) Kritika 46. (2016)2016 / 3-4. szám Bolvári-Takács Gábor: Balettek és bankók. A diótörő és a Párizs lángjai premierköltségei, 1950 (lehet, h erről van vmi az Archívumban?)	500. előadás 1983.04.20.			
kreatív/interaktív	színváltozások Oláh G díszletterveivel, szereplők behelyezése, változtatása	anyagsimogató: tüll, selyem, bársony...	Róna Viktor a bemutató előadáson is részt vett gyerekként a Pas de trois egyik szereplőjeként, majd felnőttként is a Herceg szerepében. Kun Zsuzsa szintén gyerek/felnőtt Róna Viktor: https://www.youtube.com/watch?v=1LdnAaoHowo				
1 kép/1 mondat	„Míg élek, banni fogom, hogy ezt a balettet nem én találtam ki. Ez egy olyan mestermű, mely bármelyik koreográfus bibliája lehetne.” (Seregi László koreográfus)						
	Oláh Gusztáv díszlettervező művész, az Opera főrendezője, kiváló rendezői munkái mellett a „Diótörő” c. baletthez készített díszleteiért a 20.000 forintos Kossuth-díjat kapta meg. (Szabad Művészet, 1951.04.01.)						
	Róna Viktor 1950-ben a pas de trois-ban szereplő növendékként lépett színpadra, majd a Rózsakeringő-karban szerepelt, évekkel később a Herceg főszerepét táncolta.						
	„Többször fordulóponrt volt életemben A diótörő. Voltam kis egér, spiccelő baba, hópehely, táncoltam a rózsakeringőt, mígnem a moszkvai verseny megnyerése után megkaptam életem első főszerepét: Mária hercegnőt.” Orosz Adél						
	„Én is tíz éve minden karácsonykor táncolok A diótörőben, a nagymama szerepét kivéve minden szerepet kipróbáltam, s nem hogy nem unom, de egyre több szépségét fedezem fel.” Volf Katalin						
	...azt a momentumot még a korabeli kritikák is emlegetik, hogy a kristálypalota megpillantásakor spontán tapsban tört ki a lenyűgözött közönség.						